

Paradigmaların İnsan Hayatında ve Toplumsal Yaşamda Yeri ve Önemi

İçeriği Yazan: [Modali](#) [1] Zaman: Paz, 01/02/2009 - 12:38

Yazar: Saadet TOKSÖZ

Yazının Yazıldığı Tarih: 01 Şubat 2009

Bugün sosyal bilimlerde kullandığımız kavramların önemli bir kısmı, "içerisi" ile "dışarı" arasında yapılan ayırım etrafında şekillenmekte ve kavramsal algılarımızın sınırlarını oluşturmaktadır. Buna paradigma denmektedir. Paradigma insanın dünyayı algılamak için kabul ettiği doğrular sistematığıdır. Paradigmalarımız bakış açımızı ve bunun sonucunda ortaya çıkan davranış biçimlerimizi yönetir.

PARADİGMALARIN İNSAN HAYATINDA VE TOPLUMSAL YAŞAMDA YERİ VE ÖNEMİ

Bugün sosyal bilimlerde kullandığımız kavramların önemli bir kısmı, "içerisi" ile "dışarı" arasında yapılan ayırım etrafında şekillenmekte ve kavramsal algılarımızın sınırlarını oluşturmaktadır. Buna paradigma denmektedir. Paradigma insanın dünyayı algılamak için kabul ettiği doğrular sistematığıdır. Paradigmalarımız bakış açımızı ve bunun sonucunda ortaya çıkan davranış biçimlerimizi yönetir. Bu yüzden de, bu doğrular sistematığında oluşturulan paradigmalar kişiden kişiye ve toplumdan topluma farklılıklar göstermektedir. Her hangi bir konu üzerinde çok çeşitli yorumların oluşması, kavramsal algılarımızın (paradigmalarımızın) birbirinden çok farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Paradigma bir tür zihin haritasıdır. Belirli durumlarda nasıl davranılmasını ortaya koyan bir kalıptır. İnsanoğlu, doğduğunda anlam dünyası yada zihin haritası boş bir haldeyken, zamanla ailesi başta olmak üzere, içinde yaşadığı kültür ve eğitim ortamı bu haritanın an çizgilerini oluştururlar. Paradigma, toplum olarak kullandığımız ortak bir jargon, ortak bir şablon olması sebebiyle bizi yakından ilgilendiren bir konudur. Bu yüzden de toplumların sahip oldukları toplumsal paradigmaları, toplumların bilimsel, dinsel ve kültürel yapılanmalarına ayna tutar.

İnsan unsuru basit bir yaratık değildir. O, düşünebilen, hayal edebilen, üretebilen ve duyguları olan, çok donanımlı bir yapıya sahiptir. Bunun için toplumları oluşturan bireylerin, içinde yaşadığı toplumun, bulunduğu coğrafyası itibarıyla sahip olduğu kültürel zenginliği ile yoğrulup, eğitimle birlikte bilinç düzeyi yükseltildiğinde, insan kalitesi çok yüksek toplumlar oluşturulur. Bir ülkenin en başta gelen zenginlik kaynağı, ülkedeki insanların beyinleri ve bu beyinlerin kullanım kapasiteleridir. Eğitim, her insandaki beyin kullanma yeteneğini yükseltir. Ancak, günümüz insanının kavramsal algılamaları (paradigmaları), içinde bulunduğumuz çağla birlikte aynı paralellikte gelişmiyor. İnsan beyninin akademik eğitimle birlikte en üst seviyeye çıkabileceğini biliyoruz. Bilimsel gelişmeler ve bunun doğrultusunda ortaya çıkan teknolojik gelişmeler bize bunu ispatlıyor. Bununla beraber kişilerin sosyal bilincini aynı şekilde yukarı çekmenin mümkün olmadığını, akademik eğitimle birlikte, toplumun kendi içinde oluşturduğu yaşam öğretilerini de (toplumsal değerleri, ahlaki değerleri, dini değerleri) kişilere doğru bir şekilde empoze edilmesi gerektiğini gösteriyor. Bunun sonucunda ortaya çıkan kişisel paradigmaların, toplum paradigmalarıyla aynı düzlemde buluşmasını sağlamak kolaylaşıyor. Yaşam kalitemizi yukarıya çekebilmek için, yaşamı algılayış ve yorumlayış biçimimizle kendi tarzımızı yani paradigmamızı geliştirmek ve onunla şekillendirdiğimiz bir yaşam felsefesi, dünya görüşü oluşturmak zorundayız. Yaşama çoğu zaman yanlış, önyargılı veya toplum tarafından empoze edilmiş paradigmalarla bakıyor ve kendi paradigmamıza hükmedeceğimize onu başkalarının ellerine bırakıp, yaşam kalitemizi çok düşük seviyelerde tutuyoruz. Günümüzde içinde bulunduğumuz toplum yapısında, oluşmuş kişisel paradigmalar, toplumun paradigmalarıyla ne derece örtüşüyor? Öncelikle bunu irdelemek gerekiyor.

Her ırkın kendine özgü kültüre, dile ve dine sahip olması, gerek insanlar arasında, gerekse toplumlar arasında birbirinden farklı bakış açılarının oluşmasına en önemli etkidir. Çünkü insanoğlu, dünyaya getirdiği her çocuğa öncelikli olarak kendi ırkının dilini, dinin ve kültürünü empoze eder. Doğan çocuğun ilk önce ruhuna ekilen, ırkının özellikleri ve ailesinde ve yakın çevresindeki paradigmalardır. (mevcut, toplumsal bakış açısı) İnsanoğlu, uzunca bir süre ailesinin yakın çevresinin ve de toplumun kendisine sunduğu paradigmaları doğru sayarak, yani, kendi paradigmasını oluşturma kadar olan

sürede, toplumsal paradigmalarıyla yaşar. Toplumsal paradigmalarımızın doğrusunu veya yanlışını ne zaman çözeriz, ne zaman yargılar, analiz ederiz? Bilimsel düşünceye sahip olana kadar ve gerçeğe saygı duyanlara kadar. Gerçek, yaşamın çıplak ve en objektif yanıdır. Çocukluktan yetişkinliğe geçiş süresinde kişinin alacağı eğitim ve o güne kadar kendisine verilen toplumsal bakış açısının sorgulanmasıyla birlikte (o güne kadar kendisine öğretilen doğruların sorgulanıp, analiz edildikten sonra, kendi algılamasına göre toplumsal paradigmaların oluşturulması) kendi kişisel bakış açısını, yani kişisel paradigmalarını oluşturur. Ve o günden sonra çizgisini ve izleyeceği yolu, kendi kişisel paradigmalarıyla yönlendirmeye başlar. Toplum içinde yaşarken, kişisel paradigmalarla, toplumsal paradigmalar arasında çok büyük farklar yani, uçurumlar olmaması gerekiyor. Toplum içinde yaşarken, toplum tarafından kabul görmüş değerlerde birleşim gösterip, o değerlere sahip çıkılan bir yol izlenmelidir. Yalnız, bunu yaparken, güncelliğini yitirip, artık fonksiyonel özelliğini yitirmiş değerlere körü körüne inanıp, uygulamak yerine bunları, kişisel paradigmalarımız sayesinde yeniden revize edip, hayata geçirmek lazımdır.

Son elli yıldır global gelişmeler sonucunda ve hızlı artan dünya nüfusu sayesinde, toplumlar, mevcut kültürlerini, coğrafyasını ve ekonomik sistemlerini koruyamamış, sahip oldukları yaşam öğretilerini, sosyoekonomik ve politik gelişmeler sayesinde, yitirmiş ve farklı kültürlerden oluşan toplumlar haline gelmiştir. Bu karma toplumlar, kişileri bireysel yaşama yönlendirmiştir. Bu sayede, bireysel yaşam, kişileri, toplum bilincinden ve sorumluluğundan uzaklaştırıp, sadece kişisel paradigmaları doğrultusunda hareket etmeyi zorunlu kılmıştır. Ve bu durum kişiyi, toplumun öngördüğü paradigmalarla karşı karşıya getirmiştir. Bu aynı zamanda kişisel gelişim açısından da insanları köreltmiş ve sosyal bilincinin güdük kalmasına sebep olmuştur. Örneğin kişi kendi menfaatleri doğrultusunda hareket ederken, içinde yaşadığı toplumun mevcut değerlerini ve menfaatlerini rahatlıkla göz ardı edebiliyor ve hiç bir şekilde gelişmemiş sosyal bilinciyle de bundan rahatsızlık duymuyor. Bu durum, öngörülen bireysel yaşamın, insan kalitesini ne kadar düşürdüğünü ve bunun topluma yansımaları, aynı şekilde organize olamayan ve toplum bilincini oluşturamayan, sosyal bilinci düşük topluluklar haline dönüştüğünü göstermektedir.

Bugün içinde bulunduğumuz toplum da bu durumdan yeterince nasibini almış durumdadır. Yıllardır süregelen yanlış politikalar, içinde bulunduğumuz toplumu böyle bir açmazla sürüklemiştir. Görülüyor ki, toplumu yönlendiren unsurlar, bu oluşum sürecinde kişisel menfaatleri ön plana çıkararak, mevcut toplum paradigmalarını global değişim adı altında değiştirmeyi başarmış ve toplumu bir arada tutan dinamiklerinden uzaklaştırmıştır. İnsanları banka cüzdanlarının kalınlığı ile değerlendiren materyalist batı felsefesinin, 'yükselen değerler' namıyla bize empoze etmekte olduğu gibi iç huzurumuzu ve davranışlarımızı sadece maddi unsurların belirlediği, hiç bir derinliği olmayan, sığ düşüncelerin esiri olmuş insanlardan toplumlar oluşturuluyor. Ve biz de, padişahların kulu, kölesi olmaktan kalma ezikliğimiz yüzünden, kendine güveni olmayan, benliği gelişmemiş, batı kültürünün etkisinde kalarak kendisini onların karşısında adam saymayan, adam sayılmak için onları körü körüne taklit eden ve onların doğrularıyla yaşayan insanlar yetiştiriyoruz. Bu da yetmiyormuş gibi bir de global yaşamın insanlar üzerindeki olumsuz etkisi, de eklenince çok vahim bir durum ortaya çıkıyor. Bu vahim durum da şudur: artık toplumları oluşturan insanların ortak duygu ve düşüncelerle bir arada hareket edemeyişleridir. Dolayısıyla, beraberlik duygusunun kaybolduğu bir toplumda, huzur aramak veya toplumsal gelişmeyi sağlamak pek mümkün görünmemektedir. Bu durum da, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin üniter yapısını bozmak ve bölmek isteyenlerin son derece işine gelmektedir.

Yakın bir zamana kadar toplumlar paradigmalarını, dini, ahlaki ve yaşamsal öğretilerinden oluştururken, bugün artık, toplumsal paradigmalarımız yeni dünya düzeni anlayışıyla devlet politikalarıyla oluşturulmaktadır. Bunlara ideoloji paradigmaları denmektedir.

Yorumlar

"Bunlara ideoloji

İçeriği Yazan: Erdinç AYDIN Zaman: Pzt, 02/02/2009 - 21:00

"Bunlara ideoloji paradigmaları denmektedir."

İfadesini doğru bulmadığımı ifade edeyim.(Anlatım bozukluğu var.)

"Devlet politikalarıyla oluşturulan paradigmalara; ideoloji denir" demiş olsanız, bir nebze haklı olacaksınız...Şayet ifade etmek istediğiniz bu ise...

Son cümleinizde neyi ifade ettiğinizi açarsanız konuya ilişkin bütünsel bir yorumum yapmak isterdim...

İdeoloji, kendi içinde

İçeriği Yazan: Modalı Zaman: Pzt, 02/02/2009 - 22:18

İdeoloji, kendi içinde çizgileri daha net ve somut bir çerçeveye sahip bir siyasi düşünce akımıdır. Paradigma ise, kavramsal algılarımızın bütünüdür.

Hiç bir ideolojik siyasi düşünceye sahip olmadan oluşturulan politikalar ve bunu bir siyasi görüş şeklinde halka sunulması ve benimsetilmeye çalışılması, ideolojik paradigmayı yada politik paradigmayı oluşturur.

Orneğin, AKP'nin ortaya koyduğu siyasi tavrı, hiç bir ideolojiyi yansıtmıyor. Dini inanç, bir ideoloji değildir. Bu yüzden de siyaset aracı olamaz.

Bu konuyu bir sonraki yazımda daha detaylı bir şekilde açıklayacağım.

Terimlerde ortak dilimiz yok, sanırım sorun bu

İçeriği Yazan: Erdiñç AYDIN Zaman: Salı, 03/02/2009 - 02:02

Sanırım, ortak dil tutturamayacağız, yazarak anlamak zor olduğundan belki...

Din siyasetin aracı olamaz demişsiniz... (HATA)
AKP ideolojisi yok demişsiniz (HATA)

Bu çerçevede, terimlerin ifade ettiği şeyler konusunda anlaşılamayacağız... Kastettiğinizi anlıyorum ama yazdığınız kastettiğiniz değil...

İyi çalışmalar...

Hata olacak ki, doğruyu bulabilelim:)

İçeriği Yazan: Modalı Zaman: Salı, 03/02/2009 - 14:43

Son paragrafın yazıya girmiş olması hata.

O paragraf, TOPLUMU YÖNLENDİREN POLİTİK PARADİGMALAR yazımın giriş yazısıydı. O yazıyı okuduğunuz zaman, sanırım, konu daha netleşecektir.

Dinin, yayılımı itibariyle kendi içinde siyasi yönü vardır. Ancak, politik boyutu yoktur. Diyeceksiniz ki, siyasi yönü varsa, politik yönü nasıl olmuyor? Bunu da yazarak izah etmeye çalışacağım.

AKP'nin ideolojisine gelince, ne sağı temsil ediyor, ne de solu. Din eksenli siyaset yapıp, kapitalist

politikalar üretiyor. Ben bu ideolojiyi tanımlayamıyorum yada bilgim yetmiyor. Eğer, Hristiyanlık yada Musevilik dinine mensup olsaydık, o zaman olurdu. Çünkü o dinler, kapitalist bir mantığa sahiptir. Oysaki, İslam, sosyalist bir mantığa sahiptir. Din eksenli siyaset yapılacaksa, siyaset yaptığın dinin ideolojisine göre politikalar üretmek zorundasınız. O zaman bir ideolojiden bahsedebiliriz.

Yine söylüyorum; Sadece dini inançlar üzerine kurgulanmış bir siyaset, bir ideolojiyi yansıtmaz.

Bunu geçen gün yazmıştım yine yazayım.

Artık, dünyada ideolojilerden ziyade, politik paradigmalar sistemi insanlığın yönetimindeki hakimiyetini sürdürmektedir. Çünkü apolitik insanlar için, politik paradigmalar, ideolojilere nazaran daha esnek ve daha kolay şekil değiştirebilen yapısı itibarıyla, etkileyciliği ve uygulanabilirliği açısından daha basit ve daha anlaşılır geliyor.

Uzun zamandır bu konuyla ilgili olarak bir çalışma yapıyorum.

Bu çalışmalarımı sizlerle paylaşmaya devam edeceğim.

İlginize teşekkür ederim.

Bilgi muğlak bir ifadeye büründüğünde işimiz zor

İçeriği Yazan: Erdinç AYDIN Zaman: Salı, 03/02/2009 - 16:47

Ortada bilgi var ama bu bilgi "muğlak" bir ifadeye bürünüyor yazınızda kanımca; Çünkü; AKP ve veya AK PARTİ dikkat ediniz din eksenli bir parti değil, dini araç olarak kullanan bir parti...

Peki ne için araç? Kapitalist üretim ilişkilerinin sonucu olan ve sistemleşen neoliberal ekonomik anlayışın geldiği nokta olan globalizm denilen dayatmaya. (Özde kapitalistin ideolojisine yani kapitalist ideolojiye, Kapitalizme)

AKP ideolojik olarak kapitalizmi hakim kılmanın adıdır. Fakat kullandığı araçlar elbette yereldir. Din afyondur derken Marx, şu ve ya bu dini ayırmamışsa dinin afyon olarak kullanıldığına ve kapitalist sisteme hizmet ettirilebilirliğine işaret ettiğindendir. Nasıl sermayenin rengi yoksa, Din aracının da araç olması, hizmet ettiği ideolojiye göre değişmez (ismi değiştir)

İslam sosyalizme yakın mıdır? Kabul ve algılara göre değişir... Mesele islami araç olarak kullanıp sosyalizme varmak ve veya islami araç olarak kapitalizme hizmete sunmak noktasındadır. Yoksa AKP Türkiye'nin nesnel koşullarında kapitalizmi yaşamsallaştıran iktidardır. İktidar zaten politiktir. İdeoloji siyasete üst yapı olarak hakimdir. Bu nu kaçırdığınız da paradigmaların o ideolojinin yaşamsallığını ayakta tutabilmek adına üretildiğini, savunulduğunu görmeniz gerekir diye düşünüyorum.

AKP'nin İslam ve islamcılıkla ilişkisi bu yörede yaşadığındandır. Yoksa AKP'yi hristiyan bir memlekete götürdüğünüzü düşünün ozaman elinizde araçlarının ismi değişen Kapitalizme hizmet eden bir parti kalır. Anlatmak istediğim bu. Eğer bu kaçarsa edinilen bilgi analiz ve sorgulama aşamasında işe yaramaz.

İyi çalışmalar...

SİZİNLE İYİ ANLAŞACAGIZ GİBİ GÖRÜNÜYOR:))

İçeriği Yazan: Modalı Zaman: Salı, 03/02/2009 - 18:01

Haklısınız. Ancak, ideolojiniz, sahip olduğunuz siyasi görüşünüzü ortaya koyan bir durum ise, o zaman nasıl oluyor da, ideoloji siyasete üst yapı olarak hakim oluyor. Bilakis, bu siyasetin alt yapısını

oluşturan bir durum değil midir?

Genelde bakış açılarımız aynı ama yorumlama biçimimizde farklılık var sanıyorum. Bir de dediğiniz gibi, bu konuları yazarak tartışmak zor oluyor. Ama ilerleyen günlerde tam olarak ne demek istediğim daha anlaşılır hale gelecektir sanıyorum.

Size de iyi çalışmalar..

İdeoloji ve siyaset

İçeriği Yazan: Erdiñ AYDIN Zaman: Salı, 03/02/2009 - 21:10

Şöyle ki; ideoloji üst yapı, siyaset ise kabul görülen ve veya baskın olan ideolojinin hedefine ulaşmak için göz boyayıcı yöntemler (strateji ve taktik)biçimi halinde düşünüldüğünde sanırım sorularınıza yanıt bulmuş olacağız...

Umarım meramımı ifade edebilmişimdir.:)

SİZİ YORUYORUM AMA.....

İçeriği Yazan: Modalı Zaman: Salı, 03/02/2009 - 21:59

Her hangi bir ideolojiyi benimsemeyen bir insanın, siyasi görüşü nasıl oluşur? Siyasi görüşü olmayan insan, nasıl siyaset yapabilir?

İnsanlar, ideolojilerden uzaklaştırıldıkları için apolitik olmadılar mı? Son 50 yıldır kapitalizmi, insanlara ideoloji olarak mı algılatıldılar?

Kusura bakmayın. Sizi sorularıyla yoruyorum ama yaptığınız açıklamalar bu soruları beraberinde getiriyor.

1- ortada bir ideoloji varsa,

İçeriği Yazan: Erdiñ AYDIN Zaman: Çar, 04/02/2009 - 10:03

1- ortada bir ideoloji varsa, bu ideoloji egemense; benimsemeyen kişinin de benimsemiş olduğu(içselleştirdiği) yada bu ideolojiyi benimsemediğinden dolayı bu ideoloji karşısında bir duruş sergilediği var sayılırsa üç durum söz konusudur demektir.

a- egemen ideoloji içselleştirilmiştir. Bu ideolojiden rahatsızlık duyulmaz ve o ideolojinin hakimiyetinde yaşar .(Hatta kişi taraftır)

b- Bu egemen ideolojiden rahatsızdır ve o ideolojiye karşı mücadele eder.

c- Kişi siyaset ve politikadan bi haberdir. İdeolojinin farkında değildir. "Böyle gelmiş böyle gider" politik bir tercihtir, "bana dokunmayan yılan bin yaşasın", "Le sais fair le sais pase" bırakınız yapsınlar bırakınız geçsinler meali...(bu bile hakim ideoloji altında,politik bir kitlesellikte,kabul edilmiş ve bu çerçevede değişen paradigmalarla, kişisel düşünce olarak kendini gösterir)

2-Son 50 yılın sorunu değildir kapitalizm, öncelikle bunu düzeltmek gerekir diye düşünüyorum... 1800'lü,1900'lü hatta 21. asır itibariyle yıllar hep hakim kapitalist ideoloji ile geçmiştir.Ülke tarihimiz açısından düşündüğünüzde 1929 krizinin genç cumhuriyeti nasıl sarstığını görmezden edemezsiniz... Kaldı ki ideolojik tercih o yıllarda Kapitalizme hizmet etmek de değildi. Fakat belirleyici üretim

İlşkilerinin kendisi olmuştur. Yani bu algılama meselesi değildir aslında, algılasanızda algılamasanızda üretim ilişkilerinin belirleyiciliğinde ideolojik tercihinizi yapmış yada ideolojik baskının altına girmişsinizdir.

Yani algılar, paradigmalar hatta ideolojiler bile o üretim ilişkilerinden doğar. Kaynağı odur.

İnsanların politik olma yada olmama durumu ideolojilerden uzaklaştırıldıkları için değildir daha vahimi tek ideolojinin baskısının artmış olması ve bu ideolojinin kolluk güçleri olmayı üstlenenlerin baskılarıyla gerçekleşir. hatta egemen ideolojinin diğer ideolojilere yaşam hakkı tanımaması ve bunun alt yapısını araçları vasıtasıyla topluma egemen kılması esastır.

Özetle:

İdeoloji bir üst yapıdır... Fikirselsel bir bütünlük içinde kurumsaldır bu kurumlar vasıtasıyla dayatılır.

Bu gün ideolojilerin tükendiğini söyleyenler, Kapitalizmin yoğun egemen olduğu bir süreç olduğu için aksine kapitalizmin egemenliğini gizlemek isteyenlerdir.

sizin almak istediğiniz yanıt ise;

Düşünce, paradigmlar, politika, ideoloji gibi kendini var eden bir sıra izlermiş hissi uyandırmakta.

Oysa belirleyici bu süreç değil, aksine "buna benzer" bir süreci var kılan üretim ilişkilerinin kendisidir.

Düşünce kişiseldir, paradigmlar kabulselsel, politika kitleselsel ideoloji ise kurumsaldır...

Yani aslolan üretim ilişkilerinin biçimidir der Marx bu çerçevede ve de haklıdır bana göre...

Tartışabilmek güzeldi:)

İçeriği Yazan: Modalı Zaman: Çar, 04/02/2009 - 11:41

Bu söyledilerinize katılıyorum. Ancak ideolojiyi hala bir üst yapı olarak göremiyorum. Bunu düşünmem lazım.

Yalnız, henüz tam olarak açılımını yapmadığım bir cümle yüzünden, yazımın bütünü bu cümle içinde kaybolduğuna üzüldüm.

Aslında, birbirinden çok farklı düşünmeyen, ancak kavramsal açılarımızın farklılığından kaynaklanan farklı yorumlar yüzünden, farklı şeyler anlatıyormuşuz gibi bir sonuç çıkıyor.

Bu sebeple, paradigmalar konusunun üstünde duruyorum. Genele baktığımda insanlar arasındaki çatışmaların temelinde de bu yatıyor.

Sizinle tartışmak keyifliydi.

İyi çalışmalar.

bu ideoloji nedirrr

İçeriği Yazan: Okur Zaman: Cts, 18/04/2009 - 22:23

Kişilerin toplumsal değerlerini yokederek kendi menfaati doğrultusunda kullanma ideolojisine ne ad verilir?

Kaynak URL (19/04/2024 - 20:31 tarihinde yazdırıldı):

<https://politikadergisi.com/okur-makale/paradigmalarin-insan-hayatinda-ve-toplumsal-yasamda-yeri-ve-onemi>

Bağlantılar:

[1] <https://politikadergisi.com/pd-uye/modali>